

ΟΙ ΑΓΙΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ, ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ

(ΜΑΘΗΜΑ 1.5)

α) Η αναστήλωση των εικόνων.

- Εικονομαχία: ο πόλεμος που ξέσπασε εναντίον των εικόνων επί Ισαύρων (8^{ος}-9^{ος}).
- Τελικά, επικράτησε η πίστη της Εκκλησίας στην 7^η οικουμενική σύνοδο που συγκάλεσε η Ειρήνη η Αθηναία (787 μ.Χ.).
- Επί Λέοντα 5^{ου} του Αρμενίου η εικονομαχία επανήλθε, αλλά το 843 η Θεοδώρα αναστήλωσε οριστικά τις εικόνες.
- Την αναστήλωση των εικόνων γιορτάζει η Εκκλησία μας την Κυριακή της Ορθοδοξίας (Α΄ Κυριακή της Μεγάλης Σαρακοστής, Κυριακή μετά την Καθαρά Δευτέρα). Στους ναούς λιτανεύονται οι εικόνες και διαβάζεται απόσπασμα από το «Συνοδικό της Ορθοδοξίας».
- Τα αίτια της εικονομαχίας ήταν:
  1. Πολιτικά,
  2. Κοινωνικά
  3. **Θρησκευτικά-πνευματικά (κυρίως)**
- Το επιχείρημα των εικονομάχων ήταν ότι ο Χριστός, ως Θεός, δεν εικονίζεται, διότι η θεότητα είναι αθέατη, και συνεπώς, απεριγράπτη. Άρα οι εικόνες είναι είδωλα.

β) Η βαθύτερη έννοια της εικόνας.

- Στην εικόνα του Χριστού η Ορθόδοξη Εκκλησία εικονίζει το **Σαρκωμένο Λόγο** (δηλ. τις δύο φύσεις όπως ενώθηκαν στο πρόσωπο του Χριστού). Αυτό δείχνουν και τα ονόματα που υπάρχουν στην εικόνα (Ιησούς Χριστός, «ὁ ὼν»).
- Η **Παναγία** απεικονίζεται επειδή είναι η μητέρα του (φορέας της χάριτος του Αγίου Πνεύματος) και οι **άγιοι** απεικονίζονται γιατί είναι φίλοι Του (φορείς της χάριτος του Αγίου Πνεύματος).
- Οι εικόνες **δεν** είναι φωτογραφίες. Τα πρόσωπα φανερώνουν την αγιότητα του εικονιζόμενου προσώπου.
- Η θεία χάρη κάνει τις εικόνες να θαυματοουργούν.
- Όταν προσκυνούμε τις αγίες εικόνες η τιμή δεν απευθύνεται στο υλικό (ξύλο και χρώματα), αλλά όπως έγραψε ο Μέγας Βασίλειος «πρός τό πρωτότυπο διαβαίνει». Σύμφωνα με την ορθόδοξη πίστη **η ύλη αγιάζεται μετέχοντας στην άκτιστη χάρη του Θεού**.
- Οι υπερασπιστές της ορθόδοξης πίστεως κατά τη διάρκεια της εικονομαχίας ήταν ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός και ο άγιος Θεόδωρος ο Στουδίτης.

γ) Η εικόνα στην ορθόδοξη παράδοση.

- Δύο σχολές εικονογραφικής τέχνης: **Μακεδονική** (Θεσσαλονίκη-Εμμανουήλ Πανσέληνος-ρεαλιστική κίνηση και έντονα χρώματα) και **Κρητική** (Κρήτη-Θεοφάνης-αυστηρές ασκητικές μορφές και σκούρα χρώματα).
- Μεγαλύτερες συλλογές εικόνων: Άγιο Όρος, Σινά (όπου και η παλαιότερη σωζόμενη εικόνα του 6^{ου} αιώνα).
- Φώτης Κόντογλου: αναβίωση της βυζαντινής τέχνης κατά τον 20^ο αιώνα.